

Elegantni rimski vrč iz stekla črnega videza: eksponat na razstavi Čudoviti svet stekla

POKRAJINSKI
MUZEJ
PTUJ-ORMOŽ

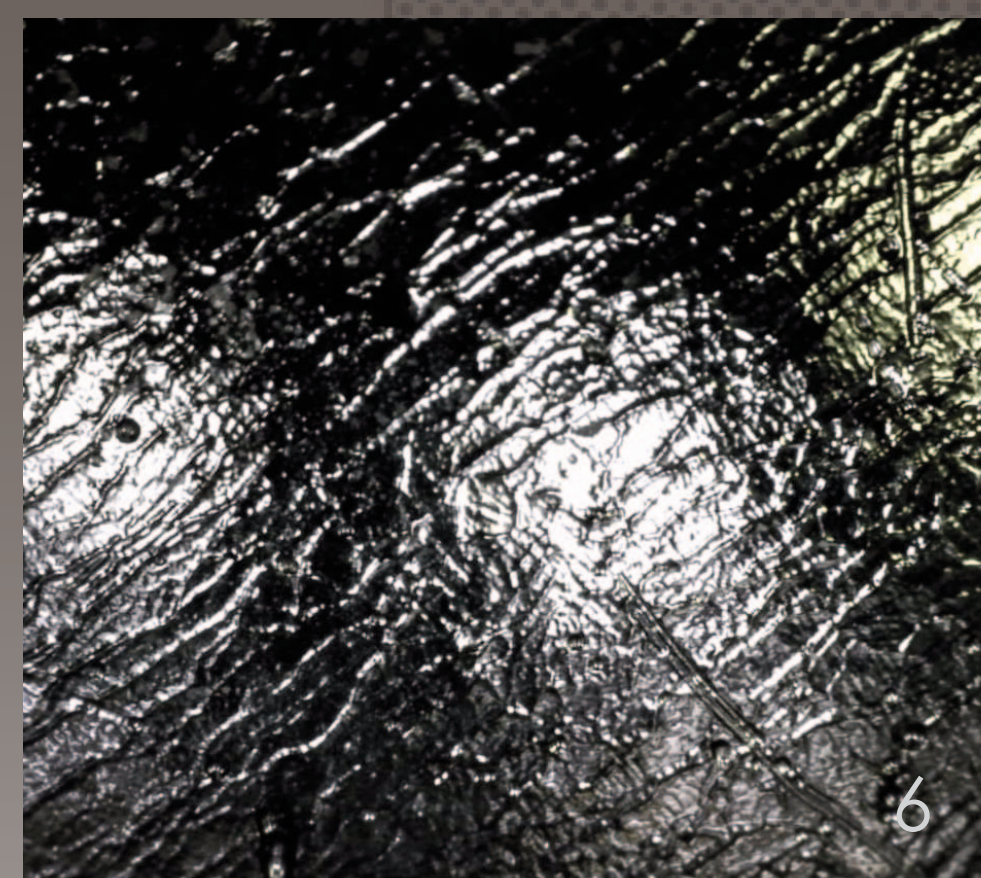
Nina Mertik, Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož / Regional Museum Ptuj-Ormož

Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož že vrsto let sodeluje z avstrijskim muzejem – Glasmuseum Bärnbach. Njihova vsakoletna občasna razstava prikazuje zgodovino stekla in steklarstva Srednje Evrope pri kateri sodeluje več muzejev. Prav tako smo v letu 2024 kot sodelujoči izbrali nekaj predmetov za njihovo letno razstavo, med drugim vrč iz neprosojnega na videz črnega stekla s presegajočim ročajem.

Enoročajni vrč je najden in izkopan iz rimskega groba 4 (izkopavanja ptujske obvoznice 1987/1988, v sondi I, vzhodno grobišče ob južni strani rimske ceste Poetovio-Savaria), datiranega v 2. stoletje in sodi med redke prosto pihane izdelke iz črnega stekla iz province Panonije. Narejen je iz temnega, intenzivno obarvanega na videz črnega stekla, ki je ob močni presvetlitvi olivno-rjave barve. Vrč je fragmentiran, na ostenju je vidno mesto udarca zaradi katerega je prišlo do primarne fragmentacije predmeta in kasneje verjetno še do sekundarne, zaradi pokopa predmeta. Sestavlja ga 62 fragmentov od dna z izvlečeno prstanasto nogo, do izvihanega ustja in presegajočega ročaja, ki je po vsej dolžini okrašen s horizontalno narebrenim apliciranim steklenim trakom in z izrastkom, ki služi kot opora za palec.

Nekaj manjših koščkov manjka po ostenju, večji manjkajoči deli so v predelu vratu in ustja.

Fragmenti so bili očiščeni z deionizirano vodo in dodatkom nevtralnega detergenta ter razmaščeni z acetonom. Koščke stekla smo najprej sestavili in zlepili z lepilnimi trakci, nato sistematično lepili s Paraloidom B 72 in sproti dopolnjevali vrzeli. Paraloid v acetonu, kot lepilo smo izbrali zaradi reverzibilnosti in ker gre za neprosojno rimsko arheološko steklo, kjer ne rabimo upoštevati lomnega količnika stekla pri izboru lepila. Odločili smo se le za delno zapolnitev manjših vrzeli v predelu ostenja, kar smo izvedli in situ s pomočjo silikonskega kalupa in obarvanega Araldita 2020 in s tem zagotovili stabilnost vrča. Dopolnitve je bilo treba minimalno porezati in pobrusiti. Celotna zunanja površina vrča ima drobno mrežasto strukturo in več črt, ki so sledi izdelave predmeta in zaradi tega smo tudi končni izgled površine obdelati tako, da posnema raster površine stekla. To smo izvedli s pomočjo natančnih silikonskih odtisov steklene površine, ki smo jih položili čez dopolnitve na katere smo predhodno nanесли tanko plast epoksi smole. Po odstranitvi silikonskih kalupov je površinska struktura dopolnjenih delov poenotena s površino stekla.

Slika 1 Fragmenti vrča pred posegom.

Slika 2 Detajl, fragment z ostanki starega lepila.

Slika 3 Fragment stekla ob presvetlitvi je olivno-rjave barve.

Slika 4 Postopek sistematičnega sestavljanja, lepljenja in dopolnjevanja - silikon pritrjen z žičnimi sponkami.

Slika 5 Dopolnjen manjkajoči del v spodnjem delu vrča.

Slika 6 Detajl, posnetek površine stekla - mrežasto nagubana struktura nastala že pri izdelavi vrča.

Slika 7 Enoročajni, elegantni rimski vrč po posegu.

Avtor: Nina Mertik / Fotografije: Nina Mertik / Oblikovanje: Nina Mertik / Tisk: Aleksander Kahrnič
Izdajatelj: Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož / Zanj: dr. Aleksander Lorenčič / Ptuj 2025.